Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Två nya Trilobiter från Skånes alunskifferEn egendomlig Trilobitfauna från Jemtland

G. Linnarsson

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: G. Linnarsson (1875) Två nya Trilobiter från Skånes alunskifferEn egendomlig Trilobitfauna från Jemtland, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 2:12, 498-501, DOI: [10.1080/11035897509448097](https://doi.org/10.1080/11035897509448097)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035897509448097>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form

to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

LINNARSSON, G. *Trå nya Trilobiter från Skånes alunskiffer.*

Taf. 22 fig. 6—10.

Liostracus(?) *superstes* n. sp.

Fig. 6, 7.

L. capite modice convexo, limbo angusto applanato, absque sulco intramarginali, pygidio magno, semicirculari, anguste marginato, segmentis rachis 6, costis lateralibus binis vel ternis valde obsoletis. — Longitudo 22 mm.

Högt uppe i det stora brottets södra vägg träffade jag sistlidna år vid Andrarum en anmärkningsvärd trilobit, som jag ej kan hänföra till något annat släkte än *Liostracus*. Då blott ett enda exemplar erhöles och äfven detta ej är alldeles fullständigt och tydligt, måste beskrifningen lemna vissa delar af dess byggnad oafgjorda.

Kroppformen är oval, nästan jemnbred. Pannan är aflång, lindrigt konvex, småningom afsmalnande framåt, rundtomkring omgifven af tydliga, ehuru smala och grunda fåror. Sidofåror kunna ej med säkerhet urskiljas å henne, men måhända hafva svaga antydningar till sådana funnits. Nackringen är jemnbred, slät och oöfverlämnad, genom en grund fåra skiljd från pannan. Den framom pannan liggande delen af hufvudet är helt smal; dess yttre hälft bildar en nedtryckt kant, som ej är afskiljd genom någon fåra. De fasta kinderna äro otydliga och till en del dolda i stenmassan. Palpebrallobernas form och läge kan ej med säkerhet urskiljas. De rörliga kinderna saknas. — Thorax är nästan jemnbred; endast rachis afsmalnar bakåt, medan sidoloberna alltigenom bibehålla samma bredd. Rachis är måttligt konvex, äfven i främre delen af thorax smalare än sidoloberna.

Sidolobernas inre del är horisontel, den yttre lindrigt nedåtböjd. Hvarje pleura bär efter hela sin längd en bred fåra, som är djupast vid knäet. Pleuran slutar i en kort, bakåtriktad spets. Antalet leder i thorax kan ej bestämmas. Fästade vid pygidiet äro 7 leder; af en åttonde ses en liten del sticka fram bakom venstra kanten af hufvudet; måhända hafva äfven några andra leder blifvit skjutna under hufvudet. — Pygidiet är stort, platt, halfeirkelrundt, omgifvet af en mycket smal nedtryckt kant. Rachis upptager ej fullt en fjerdedel af pygidiets bredd, men sträcker sig nästan ända till bakre kanten. Den består af 6 leder. På sidoloberna kunna endast mycket svaga antydningar till två eller tre ribbor urskiljas. — Skalet är till största delen förstördt. Det tyckes ha varit alldeles glatt.

Från Olenusregionen, tager i inskränkare och mera egentlig bemärkelse, äro hittills inga andra Trilobitsläkten kända än *Agnostus* samt *Olenus* och de öfriga släkten eller undersläkten af hvilka ANGÉLIN bildat familjen *Leptoplastidae*. Då den del af alunskiffern i hvilken den ofvan beskrifna arten träffades tillhör Olenusregionen, och till och med en af dess öfre afdelningar, är det därför ej utan tvekan jag hänfört den till släktet *Liostracus*, hvilket eljest tillhör Paradoxidesregionen. Från *Olenus* skiljer den sig isynnerhet genom det stora pygidiet, och med något af de öfriga släktena af familjen *Leptoplastidae* kan den ännu mindre förenas. Med *Liostracus costatus*, hvilken jag betraktar som typ för detta släkte, visar den deremot ganska mycken analogi i afseende på pygidiets form och storlek. Huruvida öfverensstämmelsen i afseende på hufvudets byggnad är lika stor, tillåter ej det ofullständiga materialet att afgöra; men så länge det ej kan bestämdt påvisas att en större olikhet eger rum deruti, synes det mig lämpligast att inrymma arten i släktet *Liostracus*.

Till släktet *Conocoryphe* hafva engelska författare hänfört flera arter från Lingulaskiffern, den engelska equivalenten till vår olenusskiffer. BELT har emellertid visat, att de alla i mycket afvika från de typiska arterna af *Conocoryphe* och därför

provisoriskt betecknat dem med namnet *Pseudo-Conocoryphe* *). Vissa af dessa arter torde stå nära den här ifrågavarande, särskildt måhända *Conocoryphe bucephala* BELT, hvilken förekommer vid en ungefär motsvarande nivå. Den senare synes dock, att döma af BELTS, visserligen ganska otillfredsställande, figurer, skilja sig i flera afseenden, framför allt deri att afståndet från pannan till hufvudets främre kant är betydligt större än hos den svenska arten. Äfven i afseende på byggnaden af thorax och pygidiet finnas flera olikheter. BELT antager att det senare hos *C. bucephala* varit helt litet.

Tillsammans med *Liostracus*(?) *superstes* träffades en *Olenid* en *Agnostus* och en *Lingula*, alla för otydliga att kunna bestämmas.

Cyclognathus micropygus n. gen. et sp.

Fig. 8—10.

Corpus ovatum, postice valde angustatum, crusta lævi tectum. Caput convexum, marginatum, angulis late rotundatis muticis. Oculi parvi, fronti approximati. Thorax e segmentis 12 apice truncatis. Abdomen minimum immarginatum, margine integerrimo, lobis lateralibus costis destitutis. — Longitudo 10 mm.

Kroppformen är äggrund, starkt afsmalnande bakåt, största bredden omkring två tredjedelar af längden. Hufvudet är mycket konvext. Pannan, hvars bredd är lika med längden, och som endast obetydligt afsmalnar framåt, här två par otydliga sidofårör. Ögonen ligga mycket nära pannans främre hörn. Ögonlist saknas. Nackringen bär en liten, blott svagt antydd, upphöjning å midten. De rörliga kinderna äro jemnt rundade, nästan halfcirkelformiga. — Thorax är i främre hälften ej afsmalnande, utan vidgar sig snarare något, bakom midten deremot afsmalnar det ganska hastigt, så att bredden slutligen är endast omkring hälften af den vid midten. Rachis är konvex, i början semicylindrisk, sedan mera konisk, med en rad af myc-

*) Geological Magazine, Vol. V, 1868, p. 6.

ket svaga upphöjningar längs midten. Sidoloberna äro i sin inre del horisontela, i den yttre endast lindrigt nedåtböjda. Pleuræ hafva en bred fåra och afstympade ändar. — Pygidiet är mycket litet, subtriangulärt, men med spetsen afrundad. Rachis består af 3 eller 4 leder. I främre delen är den konvex, men sedan sänker den sig hastigt så att den utan skarp gräns öfvergår i sidoloberna. Dessa slutta utåt och sakna helt och hållet ribbor.

Bland de af ANGELIN beskrifna slägtena äro *Peltura* och *Acerocare* nära beslägtade med hvarandra och med *Cyclognathus*. Antingen måste de alla sammanslås i ett släkte eller också måste hvart och ett betraktas som ett sjelfständigt släkte. Hufvudets byggnad är hos dem alla nästan densamma; dess hörn äro afrundade, ögonen små, belägna långt fram och nära pannan. Thorax har hos dem alla 12 leder med trubbiga eller afstympade ändar. Genom pygidiets byggnad aflägsnar sig deremot *Cyclognathus* från *Peltura* och *Acerocare*, som båda hafva ett vida större pygidium, *Peltura* tandadt, *Acerocare* helbräddadt.

Cyclognathus micropygus förekommer temligen ymnigt vid Åkarpsmölle i Konga socken. Enligt uppgift af Dr NATHORST förekommer den sannolikt äfven i den aldra öfversta alunskiffern vid Andrarum.

NAUCKHOFF, GUST. *Geologiska notiser från en resa i Norra Ryssland, sommaren 1874.*

I anledning af ett rykte om upptäckten af järnmalmstillgångar af oerhörd mäktighet inom norra delen af Olonetzka guvernementet, erhöll jag af några för saken intresserade personer i uppdrag att på ort och ställe undersöka desamma. Må-